

Наръчник ИТНАСА

Наръчник за мониторинг на човешките права и общото здравеопазване в психично-здравните и социални заведения

2010

Тази публикация е изготвена в рамките на проекта за Институционално лечение, права на човека и оценка на грижите (ИТНАСА), реализиран с финансовата подкрепа на Европейския съюз, по Програмата за обществено здраве (www.ithacastudy.eu)

Благодарности

Тази публикация е изготвена в рамките на проекта за Институционално лечение, права на човека и оценка на грижите (ИТНАСА), който е получил финансиране от Европейския съюз по Програмата за обществено здраве. Проектът ИТНАСА и създаването на настоящия Наръчник са лидерствани от персонала в 5 центъра:

- * Институт по психиатрия към Кралския колеж на Лондон (King's College London), Лондон, Англия: Греъм Торникрофт, Дженифър Рандал, Тамара Шоу, Даяна Роуз (отговарящи за координацията на проекта);
- * Дружество Лудвиг Болцман, Институт за социална психиатрия, Виена, Австрия: Хайнц Катшник, Гизела Хагмайер, Ливия Мутч, Криста Старсмайер, Габриел Нидермайер, Тройде Исаак (отговарящи за разпространението на продуктите на проекта);
- * Център за застъпничество за хора с умствени затруднения, Будапеща, Унгария: Оливър Луис, Сила Будаи, Ясна Руски, Анна Хорнийк (отговарящи за развитието на компонента за правата на човека в наръчника);
- * Отдел по психиатрия и клинична психология в Университета на Верона, Италия: Лоренцо Бурти, Антонио Ласалвиа, Сара Бернардели, Елиса Берти, Ирина Фиорини, Масимо Гарати, Чинциа Папа (отговарящи за разработването на общите елементи в областта на здравеопазването в Наръчника);
- * Национален институт за здраве и социални грижи, Хелзинки, Финландия: Кристиан Уолбек, Сузана Хиетала, Сариана Саламаа, Марку Сало, Том Щенман (отговарящи за оценката на проекта).

В допълнение, в проекта ИТНАСА сътрудничат следните европейски партньори:

Белгия	Шантал Ауденхове Ван, Мариан Де Груф, Софи Тайенманс, Елзе Тамбуйцер
България	Валентина Христакева, Димитър Германов
Чехия	Венигова Барбара, Павла Селепова, Ян Стучлик, Михал Балабан
Германия	Харалд Цаске Мария-Аделхайд Щелцнер
Гърция	Марина Економу, Елена Локи, Елеонора Канелополу, Мария Каристи, Наташа Василяки
Литва	Арунас Германувис, Довиле Юдкайте, Гиедриус Задсервидус
Холандия	Вегел Яп Ван, Джудит Хаскер, Анет Плой
Румъния	Раду Теодореску, Юлиана Раду, Клаудия Дамян, Мораро Отсана
Словакия	Тест на Джанка Хурова, Петър Лалик
Турция	Алп Укок, Сербет Шерап, Гюлсан Карда

Съдържание

Раздел 1. Цели на Наръчника.....	5
Раздел 2. Какви са правата на човека?.....	10
2.1 Стандарти за човешките права.....	11
2.2 Регионална стандарти и механизми за човешките права	13
2.3 Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (CRPD).....	15
2.3.1 "Хора с увреждания"	16
2.3.2 Иновациите в CRPD	16
2.3.3 Механизми на CRPD	18
Раздел 3. Какво е общо здравеопазване?.....	20
3.1 Обща рамка използвана при здравеопазването	20
3.2 Здравна промоция и превенция на заболяванията	23
3.3 Начин на живот и общо здравословно състояние	24
3.4 Повишен процент на съпътстващи заболявания и смъртност	26
3.5 Обучителни/ интелектуални затруднения и общи здравни грижи.....	27
3.6 Стигма, дискриминация и "сенчесто диагностициране"	27
3.7 Достъп до психично-здравна помощ.....	30
3.8 Ваксинация и имунизация	30
3.9 Мониторинг на предоставянето на подходящо лечение и грижи	30
3.10 Ятрогенни рискове от предписаните лекарства.....	32
3.11 Участие във вземането на решения за здравната грижа	32
Раздел 4. Защо да извършваме мониторинг на човешките права?	34
Раздел 5. Принципи за мониторинг на човешките права	39
5.1 Не вреди.....	39
5.2 Извършване на редовно наблюдение.....	39
5.3 Демонстриране на независимост	40
5.4. Изграждане на надежден екип	40
5.5. Събиране на достоверна информация	41
5.6. Възприемане на любознателен подход.....	42
5.7. Надеждно съхраняване на информацията.....	42
Раздел 6. Методи за мониторинг на човешките права	43
6.1. Метод 1: Интервюиране.....	43
6.2: Метод 2: Наблюдение.....	52
6.3. Метод 3: Преглед на документацията.....	53
6.4. Как да се записва информацията	54
Раздел 7. Десет стъпки за мониторинг на човешките права	57
Стъпка 1: Поставяне на цели за мониторинга	57
Стъпка 2: Изграждане на мониториращ екип.....	58
Стъпка 3: Обучение на мониториращи лица	59
Стъпка 4: Събиране на предварителна информация.....	61
Стъпка 5: Планиране на посещенията.....	65

Стъпка 6: Извършване на посещенията	69
Стъпка 7: Изготвяне на доклада.....	71
Стъпка 8: Разпространение на доклада.....	75
Стъпка 9: Оценка на процеса	77
Стъпка 10: Планиране на следващи визити	77
Раздел 8. Ръководство за подсещащи въпроси към Раздел 9 (30 части)	78
Раздел 9. Подсещащи въпроси за мониторингова визита (30 части).....	87